

Силабус курсу

ІСТОРІЯ МУЗИКИ ХХ — ХХІ СТОЛІТТЯ

Освітній ступінь “Бакалавр”.

Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”.

Спеціалізація “Музичне мистецтво естради”.

Рік навчання: II, Семестр: III.

Кількість кредитів: 3.

Мова викладання: українська.

Керівник курсу

Гнатів Наталія Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, викладач музично-теоретичних дисциплін.

Контактна інформація: nataliyahnativ@gmail.com, +380979643478.

Прореквізити та постреквізити дисципліни

- **Прореквізити дисципліни:** теорія музики, сольфеджіо.
- **Постреквізити дисципліни:** аналіз музичних творів.

Призначення дисципліни

Дисципліна “Історія музики ХХ — ХХІ століття” належить до дисциплін професійного спрямування й призначена сформуванню в студентів **комплекс професійних навичок**, а саме вміння вільно орієнтуватися в основних етапах розвитку музичної культури ХХ — ХХІ століття, її авторських стилях, стильових напрямках; вміння проаналізувати музичні твори, що вивчаються, в аспектах їх стильової і жанрової приналежності, ідейного та образного змісту, музичної мови, форми, драматургії, новаторських рис, їх значення у творчості композитора і для розвитку музичного мистецтва загалом; вміння ідентифікувати на слух музичний фрагмент; вміння розповісти в усній чи письмовій формі з використанням професійної музичної термінології про вивчений музичний твір. Все це є ваговою складовою формування професійного музиканта з широким кругозором та глибоким і складним мисленням.

Протягом вивчення предмету студенти набувають такі фахові **компетентності**, як здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва, взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії музичного мистецтва, професійні знання та навички в процесі творчої діяльності, базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, широкий спектр міждисциплінарних зв'язків ; здатність володіти науково-аналітичним

апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності, здатність оперувати професійною термінологією.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові:

ФК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

ФК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків

ФК 15. Здатність здійснювати редакторську / менеджерську/ лекторську/ аранжувальну / звукорежисерську діяльність у сфері музичного мистецтва.

ФК 17. Здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

Відповідно до освітньої програми «Історія музики ХХ — ХХІ століття», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання

ПРН 7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПРН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.

ПРН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурноісторичні знання з музичного мистецтва.

ПРН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Метою вивчення навчальної дисципліни “Музична література” є формування у студентів мистецько-історичного мислення, отримання ними знань з історії розвитку музики ХХ — ХХІ століття, розкриття сутності

музичного мистецтва й закономірностей його розвитку, як загальних, так і специфічних, притаманних різним національним культурам; сприяння естетичному розвитку студентів.

Зміст і структура курсу

Протягом одного семестру вивчення навчальної дисципліни “Історія музики ХХ — початку ХХІ століття” студенти закріплюють та поглиблюють знання, вдосконалюють вміння та навички, отримані на базі освітньої програми молодшого спеціаліста, а саме продовжують вивчати авторські стилі, стилі напрямків та шкіл, аналізують найяскравіші музичні твори, поповнюють базу відомих слуху музичних тем, розширюють та поглиблюють теоретичні уявлення про композиторські техніки та естетику музичного мистецтва ХХ — ХХІ століття загалом.

ІІІ семестр

№ тижня	Назва теми	Год. Л./С.	Завдання для самостійної роботи
1,2	Тема 1. Загальна характеристика розвитку музики в першій половині ХХ століття. Урбанізм, футуризм в музиці. Творчість композиторів “Французької шістки”.	4 / -	Музыка ХХ века : Очерки в 2-х частях. Ч. 1, кн. 1. Куницкая Р. И. Французские композиторы ХХ века : очерки.
3,4,5	Тема 2. Експресіонізм, неофольклоризм, неокласицизм у музиці першої половини ХХ ст.	- / 6	История зарубежной музыки. Вып. 6 : учебник / ред. В. Смирнов. Музыка ХХ века : Очерки в 2-х частях. Ч. 2, кн. 5-а.
6,7	Тема 3. Творчість американських композиторів (Ч. Айвза, Дж. Гершвіна).	- / 4	Музыка ХХ века : Очерки в 2-х частях. Ч. 2, кн. 5-а.
8,9	Тема 4. Симфонічний жанр у творчості російських та українських композиторів першої половини ХХ ст.	4 / -	Музыка ХХ века : Очерки в 2-х частях. Ч. 1. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури.
10,11, 12	Тема 5. Повоєнний авангард в західноєвропейській музиці.	4 / 2	Житомирский Д. В. Западный музыкальный авангард после второй мировой войны. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке ХХ века.
13,14	Тема 6. Музыка композиторів-шістдесятників у країнах Радянського Союзу.	2 / 2	Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури. Зинькевич Е.С. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича. Холопова В., Чигарева Е. Альфред Шнитке.
15	Тема 7. Сучасні тенденції зарубіжної та української музики.	2 / -	Класифікувати концертні програми останнього року фестивалів “Київ Музик Фест”, “Контрасти”, “Два дні і дві ночі”.

Самостійна робота проводиться студентами щотижнево і спрямована на закріплення та поглиблення пройденого на лекційних і семінарських заняттях матеріалу. Кількість годин на виконання — 58. Поточний контроль однієї теми здійснюється на наступному занятті після її завершення.

Літературні джерела

Основна:

1. Варунц В. Музыкальный неоклассицизм: Исторические очерки. М. : Музыка, 1988. 80 с.
2. Житомирский Д. В. Западный музыкальный авангард после второй мировой войны. М. : Музыка, 1989. 302 с.
3. Зинькевич Е.С. Симфонические гиперболы. О музыке Евгения Станковича. Ужгород : Лира, 2002. 208 с.
4. История зарубежной музыки. Вып. 6 : учебник / ред. В. Смирнов. – М. : Музыка, 1988. 319 с.
5. История зарубежной музыки. XX век / отв. ред. Н. Гаврилова. – М. : Музыка, 2007. 576 с.
6. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века / Цтирад Когоутек. – М. : Музыка, 1976. – 358 с.
7. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури. — К.: Музична Україна, 2014. 608 с.
8. Корчова О. Музичний модернізм як terra cognita: монографія. К : Муз. Україна, 2020. 490 с.
9. Куницкая Р. И. Французские композиторы XX века : очерки. М. : Сов. композитор, 1990. 208 с.
10. Музыка XX века : Очерки в 2-х частях. Ч. 1, кн. 1. Ред. Житомирский Д.В. – М. : Музыка, 1976. 367 с.
11. Музыка XX века : Очерки в 2-х чч. Ч. 1, кн. 2. Ред. Житомирский Д.В. – М. : Музыка, 1976. 574 с.
12. Музыка XX века : Очерки в 2-х частях. Ч. 2, кн. 4. Ред. Ярустовский Б.М. — М. : Музыка, 1984. 510 с.
13. Музыка XX века : Очерки в 2-х частях. Ч. 2, кн. 5-а. Ред. Ярустовский Б.М. — М. : Музыка, 1987. 343 с.
14. Нестьева М. Музыка Валентина Сильвестрова. Беседы. Статьи. Письма. — Харьков : Акта. 2012.
15. Филенко Г. Г. Французская музыка первой половины XX века : Очерки. Л. : Музыка, 1983. 232 с.

Допоміжна:

1. Булез П. Между порядком и хаосом. // Сов. Музыка, 1991. № 7. С. 23.
2. Векслер Ю. Альбан Берг и его время: опыт документальной биографии. СПб. : Композитор, 2010. 1136 с., илл.
3. Власова Н.О. Творчество Арнольда Шенберга. изд. 2-е. М. : Издательство ЛКИ, 2010. 528 с.
4. Воспоминания о Шуберте. Сост., пер., предисл. и примеч. Ю. Хохлова. М. : Музыка, 1964. 411 с.
5. Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века : Очерки. М. – Л. : Сов. композитор, 1976. 295 с.
6. Горюхіна Н. О. Симфонізм Л. М. Ревуцького. К., 1965. 79 с.
7. Дмитрюкова Ю. Разочарование первооткрывателя / Ю. Дмитрюкова. Пьер Шеффер, о нем // Музыкальная академия, 2003. № 2. С. 90-96.

8. Дождаться музыки. Лекции-беседы : по материалам встреч, орг. Сергеем Пилютиковым [сост. Н. Азаренко и др.]. К. : Дух і літера, 2012. 367 с.
9. Друскин М. С. Игорь Стравинский: Личность. Творчество. Взгляды. М. : Сов. композитор, 1982. 208 с.
10. Дубинец Е. Знаки звуков: О современной музыкальной нотации. К.: Гамаюн, 1999. 324 с.
11. Дюмениль Р. Современные композиторы группы «Шести». Л. : Музыка, 1964. 130 с.
12. Екимовский В. А. Оливье Мессиаи: Жизнь и творчество. М. : Сов. композитор, 1987. 304 с.
13. Зарубежная музыка. Век XX. Очерки. Документы. Вып. 1 / под. ред. С. Савенко. М., 1995. (Немецкая музыкальная культура второй половины XX века).
14. Зинькевич Е.С. О настоящем, о былом... размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич. К. Нежин, 2012. 309 с.
15. Левая Т., Леонтьева О. Пауль Хиндемит. Жизнь и творчество. М. : Музыка, 1974. 448 с.
16. Лобанов А. «Воцтек» А. Берга (Спроба критичного аналізу). – К.: Музична Україна, 1977. – 88 с.
17. Мейер К. Шостакович: Жизнь. Творчество. Время / Перевод Е. Гуляевой [Schostakowitsch. Sein Leben, sein Werk, sein Zeit] / СПб : Композитор, 1998. 559 с.
18. Нестьев И. Бела Барток. Жизнь и творчество / И. Нестьев. – М. : Музыка. 1969. – 800 с
19. Нестьев И. Жизнь Сергея Прокофьева / Редактор И. Предникова. – 2-е переработ. и доп. М. : Сов. Композитор, 1973. 663 с.
20. Онеггер А. Я – композитор / [пер. с франц. / ред., вступ. ст и коммент. В. Н. Александровой]. М. : Музгиз, 1963. 207 с.
21. Павлишин С. Арнольд Шёнберг: Монография. М. : Композитор, 2001. 474 с.
22. Павлишин С. Музыка XX століття / Стефания Павлишин. Львів: БаК, 2005. 232 с.
23. Папенина А. Н. Музыкальный авангард середины XX века и проблемы художественного восприятия / А. Н. Папенина. – СПб. : Изд-во СПб ГУП, 2008. – 152 с. – (Новое в гуманитарных науках; Вып. 36).
24. Прокофьев С. С. Автобиография / С. С. Прокофьев. – 2-е доп. М. Сов. Композитор, 1982. 600 с.
25. Прокофьев С. С. Дневник 1907 – 1918 / С. С. Прокофьев. – Paris: sprkfv [DIAKOM], 2002. т. 1. 813 С.
26. Прокофьев С. С. Дневник 1919 – 1933 / С. С. Прокофьев. – Paris: sprkfv [DIAKOM], 2002. т. 2. 813 С.
27. Савенко С. И. Мир Стравинского. М. : Композитор, 2001. 328 с.
28. Тараканов М. Е. Музыкальный театр Альбана Берга. М. : Сов. композитор, 1976. 550 с.
29. Хиндемит П. Статьи и материалы : [сб ст. / ред.-сост. И. Прудникова]. М. :Сов. композитор, 1979. 422 с.
30. Холопова В. Н., Холопов Ю. Н. Антон Веберн: Жизнь и творчество / [предисл. Р. К. Щедрин]. М. : Сов. композитор, 1984. 319 с.
31. Холопова В., Чигарева Е. Альфред Шнитке. М. : Сов. композитор. 350 с.
32. Шенберг А. Письма / Сост. и публ. Э. Штайна. М. : Композитор, 2001. 462 с.
33. Шнеерсон Г. М. Французская музыка XX века / Г. М. Шнеерсон. – М. : Музыка, 1970. – 576 с.

Політика навчальної дисципліни

- **Контроль якості знань студентів.** Проводиться на першому занятті (вхідний контроль), протягом всього курсу навчання (поточний контроль), в кінці кожного змістового модуля (модульний контроль) та в кінці курсу (екзаменаційний контроль).

Форми контролю: індивідуальне та групове опитування, слуховий аналіз, тестування.

- **Політика оцінювання.** Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином: поточне письмове тестування — 20 балів, семінарські заняття — 35 балів, модульна контрольна робота — 45 балів. Разом — 100 балів.

Шкала оцінювання студентів:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

- **Політика перескладання.** Перескладання кожної з форм поточного контролю здійснюється за бажанням студента один раз зі зниженням оцінки на один бал від отриманого результату за чотирибальною системою оцінювання. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин.
- **Політика академічної доброчесності.** Списування під час поточних занять, контрольних робіт та екзамену заборонені.
- **Політика відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом навчального процесу, що дозволяє набрати в кінці курсу необхідну кількість балів. З об'єктивних причин (напр., хвороба) навчання може відбуватися в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.